

การกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งเฉพาะประเภทอุตสาหกรรม

ส่วนน้ำเสียอุตสาหกรรม กองจัดการคุณภาพน้ำ

ที่ผ่านมากรมควบคุมมลพิษ ได้ร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรม สมาคมอุตสาหกรรมต่างๆ ในการจัดทำ “มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งเฉพาะประเภทอุตสาหกรรม” ได้แก่ มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากสถานประกอบการเกี่ยวกับการทำน้ำจืดจากน้ำทะเล มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม ที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการฟอก ชัด หรือเคลือบสีหนังสัตว์ และมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานผลิตเยื่อและโรงงานผลิตกระดาษ ซึ่งได้ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมควบคุมมลพิษอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งเฉพาะประเภทอุตสาหกรรม จำนวน ๒ มาตรฐาน ดังนี้

๑. มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

เนื่องจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะอยู่ในแหล่งชุมชน จึงทำให้ยากต่อการบังคับปัญหาเพราะอุตสาหกรรมชุมชน จะระบายน้ำเสียลงสู่ท่อรวบรวมน้ำเสียส่วนกลางร่วมกับน้ำเสียชุมชน ซึ่งยากต่อการกำหนดมาตรการเพื่อการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังไม่มีกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการยังขาดแนวทางในการจัดการมลพิษ จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพน้ำ และเรื่องร้องเรียนจากการประกอบกิจการดังกล่าว โดยปัจจุบันการควบคุมมีเพียงข้อกำหนดทั่วไปภายใต้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่ไม่ครอบคลุมการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านน้ำ อากาศ ชยะ กรมควบคุมมลพิษจึงจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เพื่อให้มีการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง ดังนี้

- สามารถควบคุมการระบายมลพิษลงสู่แหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการบังคับใช้กฎหมาย
- เป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้คุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามมาตรฐานฯ
- มีตัวเลขอ้างอิงในการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน

ในการจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีการดำเนินงาน ดังนี้

๑) จัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อหารือแนวทางในการจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก พิจารณาพารามิเตอร์ ค่ามาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และการกำหนดรูปแบบการจัดการน้ำเสียของอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับพารามิเตอร์ที่จะควบคุม

ซึ่งประกอบด้วย ค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH) สารแขวนลอย (total suspended solids) บีโอดี (Biochemical Oxygen Demand) น้ำมันและไขมัน (oil and grease) ฟอสฟอรัสรวม (total phosphorus) ของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด (total dissolved solids) และโลหะหนัก (heavy metal) ได้แก่ ตะกั่ว โครเมียมเฮกซะวาเลนต์ ทองแดง แคดเมียม และสังกะสี โดยค่าที่ใช้ควบคุมจะได้นำเสนอต่อคณะทำงานกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เพื่อพิจารณาต่อไป

๒) เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ในสถานประกอบการเกี่ยวกับการดองสัตว์น้ำ แปรรูปอาหาร ตีเหล็ก และคาร์แคร์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐาน

๓) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อกำหนดพารามิเตอร์และกำหนดค่ามาตรฐาน

ประชุมกลุ่มย่อย (focus group) การจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

๒. มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมการผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า

โรงไฟฟ้าเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการระบายมลพิษทางน้ำออกมาเป็นจำนวนมาก โดยฐานข้อมูลการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด (emission inventory) และระบบอนุญาตการระบายมลพิษ (permitting system) ของ US.EPA. เมื่อปี ๒๕๕๖ ได้แสดงว่าโรงไฟฟ้ามีการระบายปริมาณมลพิษทางน้ำ ได้แก่ โปรท สารหนู และตะกั่ว ลงสู่แหล่งน้ำมากที่สุด ซึ่งโลหะหนักดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของสิ่งมีชีวิตอย่างรุนแรง อีกทั้งยังไม่สามารถย่อยสลายได้ในสิ่งแวดล้อมแต่จะสะสมอยู่ในตะกอนดิน แหล่งน้ำ และสัตว์น้ำ และเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์ตามห่วงโซ่อาหารในที่สุด ซึ่งปัจจุบันโรงไฟฟ้าในประเทศไทยถูกควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมด้วยมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๕๙ ทั้งนี้มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมฯ ฉบับดังกล่าว เป็นค่ามาตรฐานกลางที่บังคับใช้กับอุตสาหกรรมทุกประเภท ทำให้ไม่สามารถควบคุมอุตสาหกรรมบางประเภทที่มีมลพิษสูงอย่างโรงไฟฟ้าได้ กรมควบคุมมลพิษจึงจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมการผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า เพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการผลิต วัตถุดิบ และลักษณะสมบัติของน้ำเสียที่แท้จริง

ในการจัดทำมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมการผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า มีการดำเนินงาน ดังนี้

๑) จัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อกำหนดขอบเขตของพารามิเตอร์และค่าควบคุมในมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า รวมทั้งมาตรการป้องกันผลกระทบต่อแหล่งน้ำ แผนการดำเนินงาน และแบบฟอร์มที่ใช้กรอกข้อมูลของโรงไฟฟ้า

๒) เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ที่ใช้เชื้อเพลิงจากก๊าซธรรมชาติ ก๊าซชีวภาพ และถ่านหิน ในการผลิตไฟฟ้า เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐาน

๓) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อกำหนดพารามิเตอร์และกำหนดค่ามาตรฐาน

ประชุมกลุ่มย่อย (focus group) การจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยมีมติเห็นชอบกับกรอบการกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมการผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า แล้ว พร้อมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานของมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมการผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า เพื่อดำเนินการจัดทำมาตรฐานฯ ต่อไป